

Ministerie voor Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Den Haag, 8 april 2026

Betreft: reactie internetconsultatie Wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet

Middels deze brief reageert UNICEF Nederland op het Wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet, dat momenteel ter consultatie voorligt. Op basis van het VN-Kinderrechtenverdrag hebben kinderen recht op tijdige toegang tot noodzakelijke, effectieve en passende ondersteuning en zorg. Vanuit dit vertrekpunt hebben we het Wetsvoorstel beoordeeld.

Als VN-Kinderrechtenorganisatie pleiten wij voor een jeugdstelsel dat begint bij wat kinderen en jongeren in hun directe leefomgeving nodig hebben om gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Daarvoor is belangrijk dat problemen worden voorkomen, kleine problemen niet onnodig groot worden en grote problemen een toereikende en adequate aanpak krijgen.

UNICEF onderkent dan ook de problematiek die ten grondslag ligt aan het Wetsvoorstel en de noodzaak tot het uitvoerbaar en houdbaar maken van de Jeugdwet. We achten het zorgelijk dat veel kinderen lichte, niet-specialistische, ondersteuning ontvangen die in veel gevallen niet aansluit bij hun behoeften. Tegelijkertijd zien wij dat kinderen met ernstige of complexe problematiek niet, of niet tijdig, de zorg krijgen waar zij recht op hebben. In het Wetsvoorstel ligt de nadruk echter sterk op het beperken van de inzet van jeugdhulp, terwijl op meerdere onderdelen onduidelijk is hoe de voorgestelde keuzes in het belang van kinderen en jongeren zelf zijn. Dit wekt bij ons de zorg dat financiële overwegingen leidend zijn geweest in de uitwerking van het Wetsvoorstel.

De kernvraag is dan ook of het Wetsvoorstel de juiste route is om de gewenste transformatie van het jeugdstelsel te realiseren. In deze brief lichten wij onze zorgen toe en benoemen wij de onderdelen die naar onze mening wezenlijk aandacht behoeven.

Gebrek aan zorgvuldige uitwerking van de kinderrechtoets

UNICEF waardeert de inspanningen van het Rijk tot de uitvoer van een kinderrechtoets bij dit Wetsvoorstel. We zien dat dit in veel opzichten pionierswerk betreft. We zijn echter teleurgesteld over de beperkte uitwerking in de Memorie van Toelichting (MvT). In de MvT wordt geconcludeerd dat het Wetsvoorstel in belangrijke mate bijdraagt aan de verwezenlijking van kinderrechten, maar een stapsgewijze toelichting van de uitgevoerde kinderrechtoets ontbreekt. Het is daardoor niet transparant hoe de belangen van kinderen zijn afgewogen tegen andere belangen, hoe deze afweging heeft geleid tot bepaalde keuzes en hoe hierbij mogelijke negatieve effecten op kinderen zijn beperkt.

- **Oproep:** werk in de MvT de kinderrechtoets expliciet uit, inclusief de stappen, tussenconclusies en de uiteindelijke belangenafweging.

Gevolgen van onvoldoende toegeruste lokale teams voor kinderen

In dit Wetsvoorstel staan lokale teams centraal die basishulp moeten kunnen leveren aan kinderen en gezinnen. UNICEF onderschrijft het belang van ondersteuning dicht bij huis en ziet dat goed toegeruste lokale teams een cruciale rol kunnen spelen in het tijdig signaleren van problemen en het bieden van hulp. In dat kader zien we het Convenant Stevige Lokale Teams als een positieve ontwikkeling. De vraag is echter of de ambitie van dit Wetsvoorstel voldoende aansluit bij de praktijk, waarin veel gemeenten nog steeds worstelen met lokale teams. Denk aan hoge personeelsdoorstroom, lange wachtlijsten, gebrek aan expertise en het niet altijd bereiken van de meest kwetsbare gezinnen. In de MvT wordt erkend dat lokale teams tijd nodig hebben om door te groeien naar hun centrale rol in het jeugdstelsel. Het is echter onduidelijk hoe in de tussentijd negatieve gevolgen voor kinderen en gezinnen worden voorkomen. De wet lijkt gemeenten hierop geen handvatten te bieden. Daarnaast ontbreekt financiering om lokale teams stevig te verankeren en te positioneren.

- **Oproep:** leg in de wet en MvT expliciet vast welke waarborgen en overgangsmaatregelen gelden om te voorkomen dat kinderen en gezinnen tussen wal en schip raken als de lokale teams nog niet voldoende toegerust zijn.

Rechtsbescherming is een grijs gebied

Daarnaast vragen we in het bijzonder aandacht voor de situaties waarin het lokale team concludeert dat basishulp voor kinderen en ouders toereikend is en het volledige afwegingskader niet wordt doorlopen. Het is van groot belang voor kinderen en ouders om duidelijk te weten welke rechten zij hebben wanneer zij het niet eens zijn met dit besluit. In de wet en de MvT ontbreken expliciete bepalingen die ervoor zorgen dat ouders weten dat zij een formeel besluit kunnen aanvragen. Ouders moeten ondubbelzinnig toegang krijgen tot bezwaar en beroep, zodat de mogelijkheid bestaat tot een zorgvuldig onderzoek naar de behoefte aan aanvullende jeugdhulp.

- **Oproep:** leg in de wet en MvT expliciet vast dat ouders en kinderen bij de bevestiging van een melding actief worden gewezen op de mogelijkheid om een aanvraag voor aanvullende jeugdhulp te doen.

Integrale blik op de context van een jeugdhulpvraag ontbreekt

Het is essentieel kinderen te bezien binnen de bredere context waarin zij opgroeien, waaronder de ouderdomeinen.¹ Gezinnen in kwetsbare posities hebben zelden met één afgebakend probleem te maken. Vaak betreft het een samenloop van financiële zorgen, (psychische) gezondheidsproblemen, opvoedingsvraagstukken en andere stressfactoren.² UNICEF acht het opvallend dat dit Wetsvoorstel focust op een individuele beoordeling van jeugdhulpvragen. Dit gaat ten koste van de noodzaak om integraal en holistisch te kijken naar kinderen en gezinnen en wat zij als geheel nodig hebben. Daarnaast vrezen wij dat kwetsbare gezinnen, waar al veel speelt, minder snel toegang krijgen tot jeugdhulp omdat te veel wordt gewacht van 'gebruikelijke hulp'. Het Wetsvoorstel geeft namelijk geen duidelijkheid over wat er onder 'gebruikelijke hulp' valt en wat valt onder de eigen kracht van ouders. Dit wordt uitgewerkt in lagere AMvB.

- **Oproep:** Leg in de wet en MvT vast dat bij de beoordeling van jeugdhulpvragen expliciet wordt gekeken naar de bredere context van het gezin en eventuele onderliggende problematiek. Houdt met deze omstandigheden rekening bij de beoordeling van de eigen kracht van ouders en 'gebruikelijke hulp'.

¹ ['Kinderen uit de knel', Raad voor Volksgezondheid en Samenleving \(2023\).](#)

² ['Gezinnen in een kwetsbare positie', Significant Public in opdracht van VWS \(2025\).](#)

Onduidelijk hoe de Wet uitpakt voor kinderen in 'de meest kwetsbare posities'

Uit de MvT blijkt dat het Wetsvoorstel beoogt de druk op de jeugdhulp te verminderen, zodat hulp beschikbaar blijft voor kinderen in de meest kwetsbare situaties. In de uitwerking ligt de focus echter sterk op kortdurende hulp, terwijl nauwelijks wordt ingegaan op de hulp voor kinderen met een levenslange en levensbrede beperking, stoornis of psychische problematiek. De passages die hieraan zijn gewijd, wringen op bepaalde punten met de praktijk. Zo wordt verondersteld dat voor kinderen met een levenslange en levensbrede beperking basishulp volstaat, terwijl juist deze groep vaak aangewezen is op langdurige en intensieve ondersteuning. Aanvullende hulp lijkt daar beter bij te passen.

- **Oproep:** besteed in de MvT expliciet en uitgebreider aandacht aan de positie van kinderen voor wie langdurige en intensieve ondersteuning noodzakelijk is.

Zorgen over individuele belangenafweging bij besluitvorming over hulp

Het voornemen om groepshulp voorliggend te maken ten opzichte van individuele hulp roept zorgen op. Op grond van het VN-Kinderrechtenverdrag dient het belang van het individuele kind voorop te staan in besluitvorming die het kind aangaat. UNICEF pleit ervoor dat voorkomen moet worden dat groepshulp wordt ingezet wanneer individuele hulp passender is. Geschikte hulp dient het uitgangspunt te zijn, niet beschikbare hulp.

- **Oproep:** neem expliciete waarborgen op in de wet en MvT dat bij de toekenning van jeugdhulp altijd een individuele beoordeling van de behoeften van het kind plaatsvindt.

Gemeenten hebben tijd en ruimte nodig

De decentralisatie van de jeugdhulp ging gepaard met forse bezuinigingen, waardoor veel gemeenten vanaf de start met structurele tekorten werden geconfronteerd. Inmiddels zien we dat gemeenten langzaam meer grip krijgen op de jeugdhulp. Het is essentieel dat zij de tijd en ruimte krijgen om deze ontwikkeling te bestendigen en verder uit te bouwen. UNICEF ontvangt signalen dat er bij gemeenten ook een bepaalde handelingsverlegenheid zit op het onderwerp jeugdhulp. Vaak ontbreekt het ook aan kennis over de kwaliteit en noodzaak van de inzet van jeugdhulp. De vraag is daarom of gemeenten met dit Wetsvoorstel daadwerkelijk beter in staat worden gesteld om hierin keuzes te maken. Om te werken aan kwaliteit hebben we een infrastructuur nodig waarin gemeenten, lokale teams en aanbieders samen al lerend verbeteren.

- **Oproep:** investeer, naast het Wetsvoorstel, in gerichte ondersteuning van gemeenten door middel van kennisdeling, voorlichting en het stimuleren van uitwisseling van goede voorbeelden over de inzet van jeugdhulp. UNICEF denkt hier vanuit het Child Friendly Cities Initiative graag over mee.³

Verkeerde positionering van de pedagogische basis

In de MvT wordt de pedagogische basis gepositioneerd als een instrument om het gebruik van aanvullende jeugdhulp te verminderen. Daarmee ontstaat het risico dat de pedagogische basis wordt verlengd tot een voorportaal van de jeugdzorg en dat de pedagogische omgeving van kinderen verder wordt geïnstitutionaliseerd. Daarin schuilt een fundamenteel risico. De kracht van de pedagogische basis ligt primair in de ruimte die zij biedt aan informele vormen van opvoeden en opgroeien. Dat zijn omgevingen waarin kinderen zich ontwikkelen zonder zorglabel of beleidsdoel. De overheid is in deze pedagogische ruimte te gast en past daarom een terughoudende rol.

³ [Child Friendly Cities Initiative | UNICEF](#)

Op basis van het bovenstaande verzoekt UNICEF het ministerie het Wetsvoorstel te heroverwegen. Wetgeving dient, in lijn met het VN-Kinderrechtenverdrag, aan te sluiten bij wat kinderen en jongeren nodig hebben om gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Alleen dan kan jeugdhulp effectief zijn en op de lange termijn bijdragen aan een duurzame vermindering van de behoefte aan gespecialiseerde en kostbare zorg. Dit vraagt om een langetermijnvisie en gerichte investeringen. Samen hebben we de plicht om ervoor te zorgen dat kinderen met zware problematiek de best mogelijke zorg krijgen. Daar hoort ook bij dat we kinderen beschermen tegen niet-passende en onnodige zorg.

Voor vragen kunt u contact opnemen met Naomi Braunstahl (Specialist Kinderrechten) via nbraunstahl@unicef.nl.

Met vriendelijke groet,

Sacha Bökkerink, Hoofd Pleitbezorging en Programma's
UNICEF Nederland